

որը լիազորւած է շարունակելու հաշուութեան բանակցութիւնները թիւրքերի հետ: Կառավարութիւնը հրամայում է ձեզ՝ անմիջապէս հասկացողութեան գալ ձեր առջևը գտնուող թիւրք գինւորական իշխանութիւնների հետ դադարեցնելու համար պատերազմական գործողութիւնները ամբողջ ճակատի վրա՝ սկսած այսօրուայ ժամը 17-ից: Հեռագրեցէք անմիջապէս ինձ այս հրամանի գործադրութեան ու թշնամութեանց դադարեցման մասին և մի պատճէն էլ ուղարկեցէք ընդհանուր հրամանատարին: Այս հեռագրից յետոյ անմիջապէս կուղարկեմ ձեզ մի հեռագիր Վեհիր փաշայի անունով, որը գործ. նադարբէգեանը պէտք է հաղորդէ ըստ պատկանելոյն անթելի միջոցով և զօր. Գարայեւը մի ներկայացուցչի միջոցով՝ հեռադրաթելով՝ Բաթումից Տրապիզոն»:

Այս հեռագրին յաջորդեց Օղիշէլիճէի մէկ ուրիշ հեռագիրը, որը «անյապաղ» պէտք է հաղորդէր թիւրք հրամանատարութեան. «Կովկասեան ֆակատի քիւրժ բանակների ընդհանուր հրամանատար Ֆերիկ Մեհմետ Վեհիպ փաշային. — Պատիւ ունեմ ծանուցանելու ձերդ գերազանցութեան, որ համաձայն վարչապետ Չխենկելիի 1918թ. ապր. 10-ին Փոթիի և Բաթումի վրայով ձեզ ուղարկւած և հաւանորէն արդէն ստացւած հեռագրի, ես հաճոյքն ունեցայ հաղորդելու Անդրկովկասի գործող զօրքերին անդրկովկասեան նոր կառավարութեան հրամանը՝ 10 ապր. ժամը 17-ից սկսած ամբողջ անդրկովկասեան ճակատի վրա դադարեցնել պատերազմական գործողութիւնները՝ համաձայնութեան դալով հանդիպակաց թիւրք իշխանութիւնների հետ: Յոյս ունեմ ձերդ գերազանցութիւն, որ յանուն հաշուութեան յառաջիկայ բանակցութիւնների յաջողութեան և մեր երկու ժողովուրդների ապագայ բարեկամութեան, դուք ևս կը հրամայէք ձեր զօրքերին անմիջապէս դադարեցնել պատերազմական գործողութիւնները»:

Այս բոլոր հրամաններն ու կարգադրութիւնները կատարեցին կովկասեան բանակի ընդհանուր հրամանատար Լեբեգինսկիից անկախ, Սէյմից և հրաւիրւած նոր նախարարներից զապանի, միայն Չխենկելիի անձնական պատասխանատուութեամբ: Ոչ ոք տեղեկութիւններ չունէր Չխենկելիի արած քայլերի մասին: Եւ, ինչ որ պակաս տարօրինակ չէ, հեռագրական սովորական կապն էլ հայկական կորպուսի և Հայոց Ազգ. Խորհրդի միջև կտրւած էր, և Թիֆլիսում ոչ ոք չգիտէր, թէ ի՞նչ էր կատարւում հայկական ռազմաճակատում, մինչ այնտեղ զարգանում էին հայ ժողովուրդի համար ողբերգական հետեանքներ ունեցող դէպքեր:

Ապրիլ 10-ին հայկական զօրամասերը բռնում էին հետեւեալ ռազմական դիրքերը. Սամաւաթ-Հարամ Վարդան-Բէնդիւք Թեփէ բարձունքը — Գիւնէյ բարձունքը — Աղբաբա բարձունքը — Կանը Բէնդի գիւղը: Բերդային հրետանին կազմ ու պատրաստ վիճակի մէջ էր: Զօրքի ոգին ու բարոյական վիճակը բարձր էր: Հայկական բանակը պատրաստ էր դիմադրութեան, և հրամանատարութիւնը վստահ էր, թէ Կարսը ցոյց կը տայ յամառ գիմադրութիւն, կը դիմանայ առնւազն երկու շաբաթից մէկ ամիս: Թիւրքերը աւելորդ զոհեր չտալու համար՝ ստիպւած պիտի լինէին գիջումներ անել Անդրկ. կառավարութեան՝ բերդը առանց կռիւ ստանալու համար:

Այսպէս էր կացութիւնը, երբ իրար յետեւից սկսան հասնել Չխենկելիի հեռագիրները, որոնք խիստ բարոյալքող տպաւորութիւն արին դիրքերում կանգնած գինւորների վրա: Քանի որ որոշւած է կնքել գինադադար, էլ